

УЗГОДЖЕНІСТЬ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ З СИСТЕМОЮ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ

*Костякова А.А., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет*

Бюджетування є невід'ємною частиною оперативного фінансового планування суб'єктів малого підприємництва.

Малі підприємства – це організації з лінійно-функціональною структурою. Центрами бюджетування у них є окремі підрозділи в межах організаційної структури управління (для промислових, торговельних підприємств та сфери обслуговування); окремі товарні групи, продуктові напрями чи складові збутової мережі, наприклад магазини (для торговельних підприємств); окремі проекти (для рекламних агенцій та консалтингових фірм).

У сучасних умовах завдання підрозділам, як правило, мають доводитися через систему бюджетування, тому слід зазначити, що це поняття ще чітко не визначено; не розроблено науково-обґрунтованого переліку галузевих ресурсних нормативів (бюджетних одиниць), на основі яких здійснюються контроль і регулювання бюджетного процесу та матеріальне стимулювання всіх його учасників; відсутня чітко визначена система звітності про результати діяльності центру відповідальності; термін бюджетування привнесений з-за кордону, тому правильніше використовувати дефініцію планування, на що звертають увагу багато вітчизняних авторів.

Система бюджетування – як нове для менеджерів України явище ще не набуло належного розповсюдження, про що свідчать багато науковців, а тим більше практиків в своїх теоретичних та практичних працях, а це відповідно не дозволяє налагодити належну систему контролю за витратами та виходом продукції конкретного центру витрат і стримує функціонування системи управління виробничими процесами [1, с. 272].

Досвід зарубіжних вчених свідчить, що повноцінне внутрішньофірмове бюджетування включає в себе механізм, організацію і методику фінансових розрахунків [3, с.15-16]. Базою бюджетування, як правило, виступають принципи фінансового менеджменту та відповідна документація з обов'язковим дотриманням принципів конфіденційності. За даних умов спостерігаються відмінності фінансового бюджетування від того, як це має бути при організації контролю за витратами сільськогосподарських підприємств шляхом запровадження таких внутрішньогосподарських відносин, за якими планується досягнення, по можливості, прибутковості кожного підрозділу та зацікавленості виконавців. Тим самим передбачено функціонування внутрішньогосподарського механізму, при якому буде належно узгоджена методика бюджетування та обліку, без чого неможлива система контролю та визначення розміру матеріального стимулювання.

Одночасно слід підкреслити значимість бюджетування як засобу посилення контрольних функцій обліку. З цього приводу Л.І. Хоружій [2, с.257]

пише, що бюджетування здійснюється на стадії попереднього управління щодо реальних господарських процесів і являє собою попередній стан обліку. Завдяки бюджетуванню і відображенню його безпосередньо в обліку, інформаційна система набуває динамізму, здатності фіксувати не тільки кількісну, але і якісну характеристику економічної інформації, а і логічні дії порівняння і застосування нормативів, норм, лімітних обмежень і т.д. У результаті вся система обліку орієнтується не на минуле, а на майбутнє. Водночас автор наводить визначення бюджетування, як самостійного виду закритої інформації про очікувані економічні явища і процеси, виражені у грошових одиницях.

Таким чином, формати бюджетів мають бути, з одного боку, узгоджені з діючою системою обліку та контролю за витратами на підприємстві, тобто відображення витрат у бюджетній та фактичній їх класифікації, та організації матеріального стимулювання, з іншого.

Література:

1. Моссаковський В.Б. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: монографія / В.Б. Моссаковський. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2009. – 326 с.
2. Хоружий Л.И. Проблемы теории, методологии, методики и организации управленческого учета в сельском хозяйстве / Л.И. Хоружий. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.
3. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования / В.Е. Хруцкий, Т.В. Сизова, В.В. Гамаюнов. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 400 с.